

# PÓRTULA 16



ABRIL-83



# P O R T U L A

(Bolletí informatiu cultural  
del grup d'Esplai Focs i  
Olles-D'Escoltes de Mallorca)

Número 16, abril 1983

## S U M A R I

La nostra petita gran història  
Esports  
Eleccions a la vila  
Plana oberta  
Fent Camí: Família avui?  
Guia esceptica de ciutat: carrer  
d'en Brossa  
Contes: el Brau del set Colors  
L'alegria mai es pot comprar  
La nostra llengua de cada dia  
Guia Musical de Mallorca  
Passatemps  
Comissió d'ensenyants de català:  
objectius  
Presentació Història  
Notes Històriques de l'església  
de Pòrtol  
Coigs  
Cada mes una cançó: gloses de Pas  
qua  
Referent a la cançó d'aquest mes  
Curiositats impreses: postura  
de pex del dia  
Anuncis.....  
Anunci: Unió Mallorquina

ELS ARTICLES PUBLICATS  
A PORTULA EXPRESSEN,  
UNICAMENT, L'OPINIO DE  
LLURS AUTORS.

Dep. legal: PM 529/81

PORTADA: Jevi Pons Romero.

## COL. LABORADORS.

Miquel Bosch i Auba  
Ma del Mar Pons i Bonet  
Joan Tries/Rr. Seminari Menor  
Rr. Cristòfol Tries. Rector de  
Pòrtol.  
Gabriel Seguí i Trobat  
Ramon D. Villalonga  
Jaume Socies Llull  
Ma Angels Llull  
Francesc Casaanovas  
Rafel Crespí  
Magdalena Colom i Canyelles  
Antoni Pascual i Nadal  
Antoni Salvà

## Impressió

Joan Pau Nadal i Gomila  
Antoni Mesquida i Amengual  
Maria Palou i Creus  
Bernat Reyes i Sureda  
Pere Romaguera i Cañellas  
Bernat Palou i Creus  
Damià Perelló i Terrassa

## Redacció

Margalida Nadal i Gomila  
Coordinació cultura popular  
Biel Massot i Muntaner  
Coordinació general  
Miquel Romaguera i Canyelles

Realitza i edita:  
GRUP D'ESPLAI FOCS I OLLES  
S<sup>a</sup> Escola Vella  
Pòrtol (Marratxí)





# la nostra petita gran història

Tornàrem a parlar de la revista, bolletí o diari i dels objectius que nos interessava dur a terme. Nos agradaria molt donar a conèixer què és Focs i Olles i què hem fet, què feim i què pensam fer. I uns dels principals objectius era que el diari servís de contacte entre nosaltres i el poble i entre la mateixa gent del poble de Marratxí. Aportar cultura, mitjà d'informació propi i ademés s'acceptarien idees, col.laboracions, crítiques, demandes, etc.

En aquesta reunió també s'aprovà que sortiria la revista cada mes i en el contingut de la revista hi hauria els següents articles: Informació Interna (notícies d'activitats), informació local a nivell de Marratxí, programació cinema, activitats escola, futbol, columbicultura, ciclisme, caçadors, església, Ajuntament i altres articles de creació, col.laboracions, propaganda, difusió d'articles, narracions, poemes, enquestes, concursos, i altres idees que qualcú volgués aportar.

Però nos faltava el nom de la revista, i per això férem un concurs, una de les preguntes del qual era que nos cercassin un nom apropiat. Però ningú en va aportar cap, per això nosaltres haguérem de fer-lo o cercar-lo. Férem una llista a la pissarra molt llarga, amb els següents noms: Focs i Olles, Pòrtol, Ca'n Bum, Es prebes, Es saig metles i garroves, Foc i Fum, Es cossiòl, s'olleria, La Trinitat, Pòrtula, i altres noms que no puc nomenar, (censura). Tal vegada mos agradà aquest darrer perquè tenia una història darrere.

També aquest any, férem uns calendaris, que per cert, mos dugueren molta de feina, i el qui va posar més de la seva part, va ésser en Bernat Palou.

Férem un parell de lleis internes com per exemple: la conservació del local, ja que no era nostre, sinó de l'Ajuntament i del Ministeri de l'Educació; un altre fou la regulació de l'entrada de nous membres del grup, i també la sortida.

Per a Nadal preparàrem les Matines, amb els al, lots de Catequesi.

Dia 18 de Desembre canviàrem els secretaris i així quedà constituït: secretari oficial, Toni Mesquida, i secretari substitut, jo mateix.

Per aquells dies se rumorejava la sortida de dos membres del grup, però això ja en parlarem el mes que ve.

Documentat sobre les actes del Grup d'Esplai  
Focs i Olles

Miquel Romaguera i Canyelles

# ESPORTS

El C.D. Marratxí, continua dins una baixa perillosa que hem anat denunciant, durant aquest mes passat de Març, ha jugat quatre partits, contra el Gènova, Lloret, Son Gotleu i el Puigpunyent, des vuit punts; possibles na guanyat només quatre, un empatament davant el Gènova molt perillós, ja que és un equip que aspira com el Marratxí a pujar i en cas d'empatament final a punts seria el Gènova que quedaria per davant ja que té el "golaveratge" directe a favor, un empatament dins es camp del Lloret, guanya al colista Son Gotleu per 4-1 dins Son Caulelles, i dia 27 va perdre dins es camp del Puigpunyent per 4-3.

Com hem dit en un principi és molt poc bagatge 4 punts de vuit possibles per un equip que manté aspiracions de millorar sa categoria.

El Marratxí després d'haver fet una gran primera volta, que ningú li pot negar en aquesta segona volta, va perdent molts de punts, la qual cosa ha permès al Gènova i Juve, que acabaren sa primera volta amb dos o tres punts de desavantatge damunt el Marratxí, que l'haguin agafat i encapçalin sa taula classificatòria amb un punt d'avantatge damunt el Marratxí, i això no és lo pitjor sinó que el Son Cotoneret està a un punt d'ells i el Son Sardina a tres i el calendari que queda no és molt agradable, ja que ha d'anar dins Juve, actual líder Son Sardina, Santa Maria, Pla de Na Tesa, i Cafetín, com a sortides més fortes, ja que maldament el Santa Maria i el Pla de Na Tesa, no estiguin pels alts de sa classificació quan jugant contra el Marratxí se sol creixer. I dins Son Caulelles ha de rebre el Son Cotoneret, amb sa circumstància que ha intentat superar el "golevaretge", i són 7 gols es que ha de fer.

Uns des punts mes fluixos del Marratxí és sa defensa, ja que fins ara 45 gols amb vinticinque partits lo que dóna un promig de 1,8 gols per partit, lo que li representa ser s'equip octau mes golejat de sa segona regional, lo que se contradiu amb sa davantera ja que en aquest aspecte és sa millor de sa categoria ja que té un promig de 2,84 gols per partit, lo que va a demostrar es desfase entre sa davantera i defensa del Marratxí.

I fent un petit comentari des partits que s'han jugat dins Son Caulelles, direm que contra el Gènova, s'empatà a zero, resultat que a dir de molta gent va ser injust ja que el Marratxí hauria fet medis suficients per guanyar es partit.

S'altre partit que ha jugat a Marratxí va ser contra el Son Gotleu, al qual li guanyà per 4-1, va ser un partit molt dolent i si el Son Gotleu, hagués estat una miqueta més bo de lo que va ser hagués pogut donar un disgust.

Esperem i desitjem que a sa crònica des proper mes poguem alabar es joc del Marratxí i que no deixi perdre tants de punts.

MIQUEL BOSCH.



# ELECCIONS A

## LA VILA

Oferim les cinc candidatures dels Partits polítics que es presenten per Marratxí a les properes eleccions d'Ajuntament.

Les abreviatures que segueixen els noms indiquen:

CA= Sa Cabana

IND= Independent

FI= Es Figueras

MX= Marratxinet

PD= Pont d'Inca

PO= Pòrtol

PT= Pla de na Tesa

SC= Sa Cabaneta

### ALIANZA POPULAR (A.P.)

- |                                 |  |
|---------------------------------|--|
| 1) Felip Juan Fiol (SC)         | 9) José Peixeira Rodríguez (FI)            |
| 2) Miquel Cañellas Serra (PO)   | 10) Sebastià Juan Pizà (PD)                |
| 3) Gaspar Thomàs Moyà (PD)      | 11) José Calero Amengual (CA)              |
| 4) Rafael Matas Jaume (PT)      | 12) Melcion Munar Matas (PT)               |
| 5) Francesca Mora Mezquida (PD) | 13) Miquel Sureda Cañellas (PO)            |
| 6) Guillem Cañellas Salas (PO)  | 14) Antònia Munar Jaume (PT)               |
| 7) Antoni Riera Morey (PD)      | 15) Manuel Rotger Salas (Pla de Son Nebot) |
| 8) Jordi Sureda Tugores (SC)    |  |

### PARTIT COMUNISTA DE LES ILLES BALEARS (P.C.I.B.)

- |                                      |  |
|--------------------------------------|--|
| 1) Guillem Juan Mas (SC)             | 8) Agrícola Marí Escandell (PD)            |
| 2) Margalida Thomàs Andreu (PD)      | 9) Vicenç Orell Marí (PD)                  |
| 3) Rosana Giner Ruix (SC) (Ind.)     | 10) José Gómez Dote (PD) (Ind.)            |
| 4) Juan Valeije García (FI) (Ind.)   | 11) Encarnación Grisón Marí (PD)           |
| 5) Joana Ferrer García (PD) (Ind.)   | 12) Francisco Martínez Navarro (PD) (Ind.) |
| 6) Teresa Caimari Aleixo (PO) (Ind.) | 13) Victoria Abellán Navarro (PD)          |
| 7) Josep Jiménez Vidal (PT)          |  |



PARTIT SOCIALISTA DE MALLORCA (P.S.M.)

- |   |  |
|---|--|
| 1) Guillem Ramis Moneny (PT)                  | 8) Miquel Sastre Bestard (PT)<br>(Ind.)      |
| 2) Miquel A. Lladó Ribas (PD)(Ind.)           | 9) Margelida Company Gelabert<br>(CA) (Ind.) |
| 3) Antoni Costa López (PD) (Ind.)             | 10) M <sup>re</sup> Lluïsa Vilar Pérez (PT)  |
| 4) Jesús Ramírez Vadell (CA)                  | 11) Pere Bauçà Bosch (PD) (Ind.)             |
| 5) Antònia Bauçà Bosch (PD) (Ind.)            | 12) Miquel Palou Sampol (PT)                 |
| 6) Bernat Sureda Garcia (PT)                  | 13) Antònia Llobera Balle (PT)<br>(Ind.)     |
| 7) Caterina Canyelles Amengual (PO)<br>(Ind.) | 14) Maria Lladó Ribas (PD) (Ind.)            |
- 

PARTIDO SOCIALISTA OBRERO ESPAÑOL (P.S.O.E.)

- |                             |                           |
|-----------------------------|---------------------------|
| 1) Baltasar Reynés (PD)     | 8) Domingo Onieva (PD)    |
| 2) Manuel Pardo (PO) (Ind.) | 9) Jaume Serra (PD)       |
| 3) Mario Fierro (SC)        | 10) Jaume Ramis (MX)      |
| 4) Antoni Vila (PD) (Ind.)  | 11) Francisco Gómez (PD)  |
| 5) José Vallejo (FI)        | 12) Rafael Llobet (PD)    |
| 6) Diego Díaz (PD)          | 13) Miquel A. Ferrer (SC) |
| 7) Martí Serra (PT) (Ind.)  | 14) Fermín Iglesias       |
- 

UNIO MALLORQUINA (U.M.)

- |                           |                           |
|---------------------------|---------------------------|
| 1) Guillem Vidal (PO)     | 9) Francisco Garzón (SC)  |
| 2) Antoni Montilla (PD)   | 10) Joan Bestard (SC)     |
| 3) Joan Juan (SC)         | 11) Josep Pocoví (PT)     |
| 4) Antoni Company (PD)    | 12) Antoni Salvà (PO)     |
| 5) Joan Cardona (PT)      | 13) Magdalena Colom (SC)  |
| 6) Caterina Cañellas (SC) | 14) Bartomeu Barceló (CA) |
| 7) Bernadí Homar (CA)     | 15) José Lozano (CA)      |
| 8) Miquel Romaguera (PO)  |                           |



# PLANA OBERTA

Amics, m'agradaria contestar l'article aparegut a la secció FENT CAMI... del mes de febrer del 83. Bé més que contestar en vull donar una altra visió. Tampoc no em pur estar de dir que el tuf capellanístic que pren la vostra revista m'embafa una mica.

Entrem en matèria. El Sr. Joan Tries es demana què hem de pensar els cristians; jo contestaria que els cristians poden pensar el que vulguen, que una llei d'avortament no vol dir que tothom estigui obligat a avortar i a més a més la decisió d'avortar és lliure i individual i exercint aquest dret lliurement no es tr pitja, condiciona, ni retalla la llibertat del veí, del germà o de qui sigui.

Comença la vida en el moment de la concepció? - Segons D. Vicente Navarro, catedràtic de Salut Pública i Medicina social i del treball a la John Hopkins University, aquesta qüestió és més aviat un problema filosòfic i no científic; científicament està demostrat, segons l'associació de genetistes més important d'U.S.A., que fins el tercer mes, la massael·lular no pot viure independentement de la mare.

Si els rics poden anar a avortar a l'estranger i els pobres ho han de fer aquí i en males condicions em sembla que és una injustícia social. Si tanmateix l'avort és un fet real al qual no li podem girar l'esquena, no és estar a favor de la vida el possibilitar que la gent vulgui avortar ho pugui fer cara alta i amb bones condicions mèdiques? - Als U.S.A. d'ençà que s'ha legalitzat l'avort ha disminuït en un 40% la mortalitat materna i en un 20% la mortalitat infantil. No és això estar a favor de la vida? -

Què són relacions sexuals fàcils? Vol dir, el Sr. Joan Tries, que les relacions sexuals han d'ésser forçosament difícils i penoses? - Això, al meu parer, no és altra cosa que filosofia de reprimits, o més aviat una conseqüència del subdesenvolupament sexual d'un poble. El dia que sapiguem usar el sexe amb la mateixa naturalitat que els ulls quan miram un paisatge preciós, o el nas quan flairam una bona menjua o un bon perfum, aquest dia les nostres relacions seran plenament morals, fàcil, gojoses i ens mancarà un element menys per completar la nostra escala de valors. Ergo: votem per un sexe lliure. Ens ho diu el poeta, "donaràs goig al cos, que per això està fet, i pagaràs a la carn el tribut d'alegria que li pertoca i que ja fa massa segles que li deuem" 1).

La reivindicació de les foques, balenes, voltors o altres animals en perill d'extinció no em sembla oportú comparar-ho amb el tema de l'avortament. Són problemes prou distints. Els animals tenen un sistema de conservació de l'espècie que regula l'equilibri ecològic. Si l'equilibri ecològic és trencat per la mà de l'home d'una manera incontrolada, l'espècie no pot adaptar-se al nou procés i desapareix. Si es rei



vindiquen les focs és perquè estan en perill d'extinció, de desaparèixer de la macro-cadena ecològica on l'home es desenvolupa. En canvi l'home, si desapareix, no serà perquè un govern aprovi una llei restrictiva de l'avort. Més aviat seran els misils i altres herbes nuclears qui ens foragitaran del món.

Per acabar m'agradaria saber perquè els homes d'Església només mouen aldarull davant determinats problemes. Fa temps davant el divorci pareixia que el cel i la terra s'havien de besar, i ara què, de tant en tant surten estadístiques als diaris i ens adonem que aquell treball de divorcis que anunciaven s'ha convertit en un petit percentatge ínfim. Per què no hi diuen la seva mai davant problemes com els de RUMASA, contra el pecat capital de l'evasió de capitals, contra les indústries que no reuneixen els mínims de seguretat o usen productes tòxics ...

Rafel Crespi, Març 83

- 1) VIDAL ALCOVER, Jaume : "El llum de la terra" Dues rondalles farcides i altres narracions.  
Col. Tià de Sa Real. n.º 3. Manacor 1980

CONXÍN

papereria  
regals

c/. ESCOLA ..... PORTOL

Reportatges

GUILLEM JUAN MAS

c/. General Gaded, 403  
tlf. 60-21-46

LA CABANETA .... MARRATXÍ

papereria

FERRÀ

c/. JOSÉ ANTONIO

PORTOL

XARCUTERIA

CA'N BERNADÍ

c/. Jaume I

SA CABANETA

FAMÍLIA AVUI ?

Me demanen que parli de la família i, per sinceritat, sols ho puc fer des de les meves conviccions cristianes.

Crec en el valor fonamental de la família com a cèl.lula insubstituïble per a establir una societat que sigui humana, com a primer àmbit d'amor i de convivència, com a comunitat bàsica per a l'educació dels infants.

La família és la conseqüència de l'amor entre l'homo i la dona. Implica que aquest amor sigui sincer i estable, que no es confongui amb una mútua atracció passatgera i superficial. Sols sortint de la visió "machista" (encara molt arrel.lada entre nosaltres) podrem tenir de la família una concepció dinàmica i enriquidora.

L'estabilitat de l'amor dependrà, en gran part, del diàleg normalitzat entre l'homo i la dona, de la participació mútua de preocupacions, problemes i somnis, del respecte envers la **personalitat** de l'altre, del compartir plenament les tasques i la responsabilitat del seu nou estat de vida, i, si són creients, de la vivència en comú del seu creixement en la fe.

Solament damunt d'aquestes primícies podrà parlar-se de parella. I, de tal parella, tal família. La vida, és evident, no es pot improvisar, la família tampoc. L'amor ha d'esser respectat, s'ha "de jugar net" per no caure després en la monotonia de tantes parelles que passen al costat de la felicitat per què no han sabut prendre l'amor com a cosa molt important.

No és l'homo la "màquina de dur els doblers", ni la dona el "robot qui cuida de tots els detalls de casa". Totes les responsabilitats han d'esser plenament compartides i, per què no, les petites feines també.

Així podrem parlar de família. Els infants aprendran en els seus pares l'actitud de respecte, de diàleg, de participació i de joia que serà bàsica per a la seva educació. Els consells dels pares de poc serveixen si la seva vida íntima no és plenament conseqüent amb el que diuen o manen.

En temps passats, l'estabilitat de la família tenia com a base l'autoritat del pare. Les coses han canviat i és en bé. Avui l'autoritat dels pares de poc serveix si ells fills no troben un vertader clima d'harmonia i de convivència.

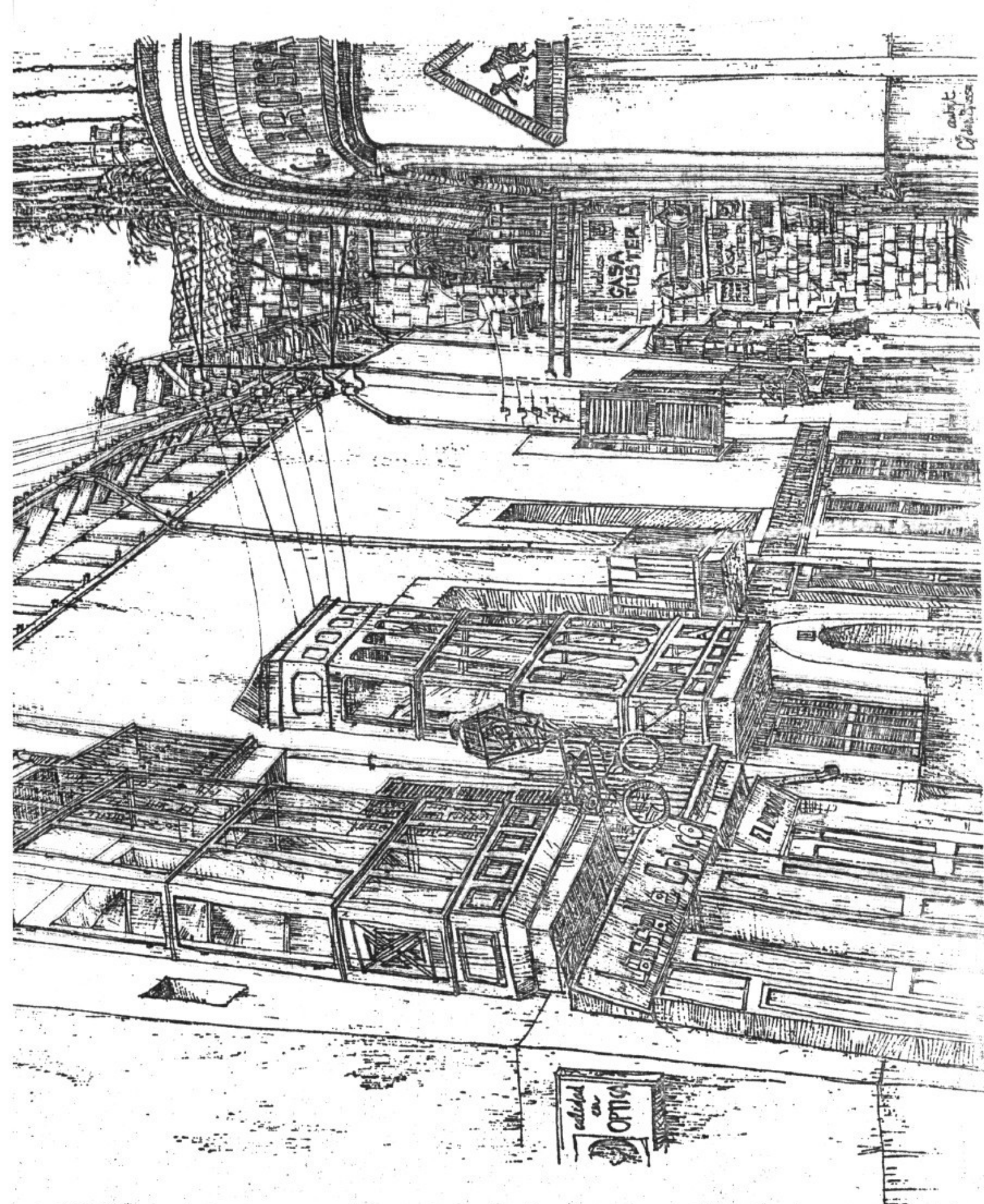
Dir "t'estimo" és molt fàcil. Aquest amor demostrarà si és vertader si, és capaç d'anar creant una família on tots s'hi trobin bé i cadascú s'hi senti en el seu lloc.

Molts diuen que la família, en la nostra societat, s'està dissolguent. Això depèn de l'actitud que prenguin els joves que pensen en unif les seves vides. El qui està ben clar és que la crisi actual només es podrà superar si tenim una visió clara de la PERSONA.

Per a un cristià tot això està clar si no redueix la seva fe en uns actes de culte seguits més per costum que per necessitat. Sols la vivència profunda de les seves conviccions evangèliques l'hi faràn convertir en realitats de cada dia la pràctica del manament principal: ESTIMAR DEU I ALS GERMANS.

Joan Tries, Rector del Seminari.





### D'EN BROSSA...

Carrer d'En Brossa o més popularment Costa d'en Brossa. Brossa és el llinatge d'una família que habitava en aquest carrer -del segle XIV al segle XVI, ens comunica en Zaforteza i Mussoles- que, com en molts de casos, ha toponimitzat Ciutat.

Actualment el carrer és molt conegut per les seves cases de mobles econòmics i és una via que ha sabut conservar tot l'encant del carrer comercial sense gaire sofisticacions.

Dibuix: Vicenç Sastre; Text: Jaume Llabrés.

# CONTES

## EL BRAU DEUS SET COLORS

Anem de mans del Calendari enrera en el temps; veurem, asseguts vora la foganya i passant la vetllada un padrí, l'amo En tòfol i al seu nét, En Periquet.

L'amo En Tòfol era prim i magre, alt com un pal de ginestra. La cara, eixuta, plena de rues, una per any, mitja amagada baix un capell de palmes. Les mans sostenien les cartes i la pipa plena de fulles de figuera esmicolades.

En Periquet tenia els ulls com dos escarabats vivaretxos que miraven les cartes que de la baralla sortien. Tot ell era de carn blanca amarada de llum i de rosada.

-U d'oros i cobro!-

- Carai, padrí! Ell no vos cabran els reials a la butxaca!-

- Ca barret! El que passa és que perds massa!-

- Qualsevol! Heu nascut entre cartes... (conspirós)... Padrí, ...vós que sabeu tant... no en sabrieu cap d'història que parlàs de les cartes...?-

- Certament... Però has de saber que has fet rodolar el meu pensament a èpoques llunyades a la nostra...

Mira..., recorde una gran guerra entre les cartes de distints colors perquè una carta blanca volia esser la reina de les cartes. Aleshores, les cartes se dividiren en bans i la guerra entre elles començà.

Llarga fou la guerra i moltes les cartes que hi moriren, però la Gran Carta Blanca pogué a la fi pujar al tron de les cartes.

Com era d'un país estrany, agafà les cartes que no l'havien volgut reconèixer sobirana i les formà amb cadenes de ferro a un pal i ordenà als seus soldats que les pintassen de blanc.

Així, a cop de pinzell, les cartes perderen llur llenguatge. S'ordenà també que les cartetes filles de les cartes rebels fossen també de blanc pintades. Així condemnaren tot un poble a anar per sempre de blanc...

- I durà molt aquest desgavell?-

- Si que durà, Periquet... Però el més dissortat és que quan les cartes començaven a perdre el color blanc pel pas del temps, en vingué un altre que volia esser "l'amo de ses amafilles". Aleshores digué: "Jo som jo i vosaltres Jo i com jo som blau ho serau també vosaltres". I manà buscar totes les cartes del regne i va fer-les formar a toc de creu a un pal més gros que el de la Gran Carta Blanca i amb un pinzellot pintà de blau les dissortades cartes dient: "Si tornau mostrar el vostre color, vos empresonaré". N'hi va haver que s'atreviren a mostrar-lo i quan ell se'n adonà, les va fer empresonar amb grillons...

- Oh padrí... quin país tan dissortat...!

- Cert. Però mira que Ell morí un dia i les cartes del regne



varen veure afluir-se les cadenes... Vingué un ferrer i amb un martell esmicolà els panys... I de sobta, sentiren el bramull d'un brau.

Tots giraren el cap i varen un brau negre i lluent que venia pel camí. Mentre anava atrecant-se, de tota la terra brollaven insectes i animals. El brau passà davant una banda de xigales que el saludaven amb llur música.

Els ametllers s'inclinaven al seu pas i les campanetes tocaven amb joia...

Els pins obrien llurs pinyes i donaven pinyons als infants; les roses i els clavells oferiren perfums a l'aire; les taronges i les magranes, amb llur pell oberta, oferiren grells a tots els que passaven.

Amb això, el Sol envià un raig al cor del brau i féu brollar de sa pell l'Arc de Sant Martí amb els colors de totes les cartes del Regne.

El Brau arribà al peu de la muntanya i digué amb veu tremolant: "A la fi puc tornar al meu regne del que tant de temps he estat absent. Vinc amb paraules de pau per a tots vosaltres i vull que cadascú son color porti. Tots sou un com els germans però amb distinta cara..."

Tots sentiren volar el cor i agafaren al que tenien al costat i començaren a ballar joiosos. Havia acabat la nit...

- oh padrí, que formós aquest país!. Diques-me el seu nom!-

- Sepharad...!..

- Sepharad...! Record les paraules d'un poeta:

"Fes que siguin segurs els ponts del diàleg  
i mira de comprendre i estimar

les raons i les diverses parles dels teus fills.

Que la pluga caigui poc a poc en els sembrats...

(En Periquet badallà i se dorm; segueix el padrí)

i l'aire passi com una estesa mà  
suau i molt benigna damunt els amples camps.

Que Sepharad visqui eternament  
en l'ordre i en la pau, en el treball,  
en la difícil i merescuda llibertat."

- Si, Periquet, dorm però estigues alerta. No tots gaudeixen davant un quadre de molts de colors. Recorda que el negre és la unió de tots els colors i que el negre és, doncs, el senyal de la unitat dels germans... però mai creguis que ho és el blanc, el blau, el vermell, el groc o el verd. Sols el negre és unitat.

I l'amo En Tòfol deixà la pila sobre la foganya, agafà la pala i cobrí amb cendra el foc perquè covàs fins l'endemà.

Llavors prengué la llàntia i se'n dugué el seu nét cap a la cambra.

Fora la cabaña, la nit acabava i a trenc d'alba podrem veure al brau i tot el poble dançant cap el Gran Sol.

Gabriel Seguí i Trobat      Ciutat      18 anys.

# L'alegria mai es pot comprar.

No cerquis la Felicitat allà on saps que no la trobaràs. No vulguis tenir més diners que els necessaris. No creguis que l'Amor es redueix al simple plaer sensible. Si és necessari separar-se de la societat per ser lliure, fés-ho. Sap, que el que penses de tu mateix és molt més important que el que puguin arribar a pensar els altres; pensa que ens podem comprendre els uns als altres; però que interpretar només ho pot fer cadascú amb ell mateix. Vull parlar a favor de la Pau, de l'Amor i de la llibertat; sí, de la llibertat, perquè amb el deure, la moral i els manaments no feim feliços als altres, perquè amb això no ens feim feliços ni a noltres mateixos.

Avui on dia ens pareix, no ja possible, sinó normal i correcte que un home intel·ligent i sensat dediqui totes les seves forces a guanyar diners o que les posi al servei d'un partit polític. El que a ningú li passaria per la ment és que dedicàs aquestes forces a l'Amor i a l'ajuda. Des de la burgessíssima Amèrica fins al rotgíssim socialisme Soviètic, en cap concepció filosòfica realment moderna té l'Amor el paper de simple factor secundari del plaer, per a la regulació del qual són suficients unes quantes normes higièniques. Qui sap si cada home té enveja de la persona que veu per damunt d'ell o per davall. Qui sap si cada vida té enveja de l'altre i cadascú jutja el seu destí més difícil que els dels altres.

La Felicitat és el premi d'aquesta vida, però és un premi que no es pot comprar. Una persona podrà tenir sempre tot allò que es pot comprar amb diners, però estarà condemnat a veure com precisament el millor el més hermós no es pot comprar amb diners. El millor, el més hermós no més es pot pagar amb la pròpia ànima.

La Felicitat és Amor, no és altra cosa. El que sap estimar és feliç. Des de que començam a estimar començam a ser lliures, i la Felicitat no és més que el resultat de llibertat i Amor. Però és impossible estimar als altres sense estimar-se un mateix. L'odi cap a un mateix és exactament igual al més fort egoisme i produïx el mateix aïllament espantós i la mateixa desesperació.

El més hermós s'ens presenta sempre de manera que al costat de l'Alegria té també tristesa o temor. Per viure la Felicitat és necessari davant tot dèselligar-se del temps, i amb això tant del temor com de l'esperança, però la majoria dels homes parden aquesta capacitat amb els anys.

La Fantasia i la Intuïció no s'ón més que formes de l'Amor. Amor és capacitat per a comprendre, per somriure davant el dolor. És capaç d'aconseguir allò mateix que tota educació, tot l'intel·lecte i tota crítica no aconseguixen. Relaciona les coses més allunyades i supera el temps al relacionar les coses més antigues amb les més modernes. Només ell dóna seguretat, només ell té raó, perquè no pretèn tenir-la.

Jaume Socias Lluïl.



# LA LENGUA de cada dia.

## El nom de les lletres.

Quan una persona castellano-parlant diu que la paraula "vaso" es compon de les lletres "uve", "a", "ese" i "o" està donant a cada lletra el seu nom.

Per contra, massa sovint, quan un catalano-parlant ha de fer el mateix, sol deletrejar una paraula donant el nom de les lletres en castellà.

Tota llengua anomena les lletres de manera distinta, segons la seva fonètica. Així la lletra "h" en castellà s'anomena "hache", en francès "Hache", en anglès "aicht" i en català "hac.

Les lletres, com les coses, les hem de dir pel seu nom. Vet aquí com s'anomenen les lletres en català:

a	a	i	i	r	erra
b	be	j	jota	s	essa
c	ce	l	ela	t	te
d	de	m	ema	u	u
e	e	n	ena	v	ve
f	efa	o	o	w	ve doble
g	ge	p	pe	x	ics o xeix
h	hac	q		y	i grega
ç	ce trencada			z	zeta

## Recordem que ...

### S'ha de dir

- ~~Despeses~~ Despeses
- Una anàlisi de sang
- Davanter (de futbol)
- Lliure

### En lloc de

- Gastos.
- Un anàlisi de sang.
- Delanter.
- Librer

Ramon D. Villalonga.

# GUIA MUSICAL DE MALLORCA

## III-- MUSIC S (II)

GMM--5

### A) COMPOSITORS (Continuació)

Miquel Aguiló Forteza (Campos, 1891)  
 Antoni Llopart Reixach (Inca, 1897)  
 Jaume Palou Sabater (Ciutat, 1922)  
 Antoni Parera Fons (Manacor, 1945)  
 Perico Pomar (Santanyí)  
 Bartomeu Pomar Miró (Muro)  
 Miquel Pons Melià (Montuïri)  
 Bartomeu Poquet i Boyeras (Muro)  
 Onofre Prohens Capó (Felanitx, 1923)  
 Francesc Ramis i Grimalt (Manacor, 1921)  
 Arnau Reynés i Florit (Campanet, 1954)  
 Pere Reynés i Florit (C., 1952)  
 Joan Llorenç Reynés Simó (Sa Pobla)  
 Antoni Riera Estarelles (Bunyola, 1911)  
 Petra Riera i Martí (Manacor)  
 Simó Ripoll Solivelles (Selva, 1950)  
 Josep Ros i Sancho (Manacor)  
 Josep Rosselló Ordines (Sant Joan)  
 Sebastià Rubí Darder (Petra, 1911)  
 Joan Sans Llinàs (1907)  
 Rafael Siquier Torrens (Búger)  
 Cristòfol Tauler (Felanitx)  
 Nadal Tries Orell (Sta Maria, 1941)  
 Jaume Vadedell Salas (Manacor, 1904)  
 Antoni Vaquer i Ramis (Felanitx, 1916)  
 Bartomeu Veny i Vidal (Ciutat, 1940)  
 Miquel Vicens i Capó (Felanitx)  
 Miquel Vidal Mesquida (Campos)  
 Joan Vidal Perelló (Santanyí)

### B<sub>1</sub>) INTERPRETS INSTRUMENTALS

Agustí Aguiló (violí)  
 Bartomeu Artigues (guitarra) (Felanitx)  
 Andreu Bennàssar (piano)  
 Francesc Capllonch (piano)  
 Gabriel Estarelles (guitarra)  
 Ignasi Furió (piano)  
 Joan Moll Marquès (piano) (Ciutat, 1936)  
 Margalida Palou (piano)  
 Josefina Pinya Sociés (violí) (Ciutat)  
 Josep Prohens (piano)  
 Antoni Sarriegui  
 Miquel Segura (piano)  
 Esther Vives (piano)

### B<sub>2</sub>) INTERPRETS VOCALS

Gabriel Aguilera (baríton)  
 Francesca Alomar (Sineu)  
 Antoni Alvarez  
 Conxa Artieda Aznar (Ciutat)  
 Carme Bennàssar (tiple)  
 Francesc Bosch Bauçà (baríton) (Es porles)  
 Francesc Campins Morro (Inca, 1927)  
 Francesc C. no Cantallops (tenor) (Artà, 1911)  
 Bartomeu Català (tenor) (Vilafranca)  
 Francesca Cuat (soprano)  
 Joan Baptista Daviu (tenor) (Ciutat)  
 Joan Grau (Inca)  
 Joan Juan i Bauçà (tenor) (St Joan)  
 Josep de Juan Mondéjar i Rovira  
 Bernat Martí (tenor)  
 Francesca Martorell de Tous (spno)  
 Maria J. Martorell (spno) (Ciutat)  
 Caterina Negre Pefotti (soprano)  
 Francesc Obrador Burguera (baríton) (Ciutat)  
 Paula Rosselló (soprano) (Manacor, 1958)  
 Miquel Rosselló Giménez  
 Antoni Vidal Moll (Santanyí)

### C) CANTAUTORS

Antoni Alomar Perelló (Llubí, 1946)  
 Joan Bibiloni Febrer (Manacor, 1954)  
 Pere Bonet Mir (Ciutat, 1917)  
 Joan Ramon Bonet Verdaguer  
 M<sup>a</sup> del Mar Bonet Verdaguer  
 Marusa Cano  
 Rafael Ferrer Sancho  
 Lluís Forteza (Petra)  
 Miquela Lladó Vidal (Ciutat, 1948)  
 Antoni Morlà (Ciutat, 1945)  
 Antoni Obrador (Búger)  
 Bartomeu Penya (Vilafranca)  
 Llorenç Rosselló Horrach (Sta Maria)  
 Antoni Vidal Bibiloni (Binissalem)

### D) RECOPIRADORS

Gaspar Aguiló Forteza (Sa Pobla, 1926)  
 Bartomeu Enenyat Estrany (Séller)  
 Bartomeu Estaràs Lladó (Valldeusa, 1896)  
 Mestre Antoni "Fai" (St Llorenç)  
 Antoni Galmés Riera (Manacor, 1907)  
 Miquel Julià Prohens (S'Horta, 1927)  
 Pere Joan Porcel Moner (Andratx, 1923)

Agraïm la col.laboració de Joan Parets, el qual ha aportat la majoria de les dades que proporcionem en aquests apartats.

Insistim en la demanda de col.laboració per part de les persones que ens puguin ajudar a completar la Guia Musical. Gràcies

Biel.--  
 Toni Pascual.--



# PASSATEMPS

SOLUCIÓ DELS PASSATEMPS DEL MES PASSAT

ME del Mar Pons i Damià Perelló

Horitzontals: A-Mes, Boca, B-Al, Ceba, C-Rata, So, D-T, Aqup, E-Av, Ans, F, P-Ar, Alba, G-Ca, Des, H-Camps, C.

Verticals: 1-Marta, C, 2-Ela, Vaca, 3-S, Ta, Ram, 4-Caca, P, 5-Be, Una, S, 6-Ob, Pell, 7-Cas, Bee, 8-A, O, Pas.

B	I	C	I	C	L	E	T	A
A	B	A	C	T	E	S	O	U
O	E	R	B	E	I	O	U	T
H	T	R	T	P	T	U	M	O
R	I	O	H	L	A	V	A	C
A	C	S	M	U	I	O	R	A
A	P	E	U	E	C	D	E	R

## PASSATEMPS D'AQUEST MES

Horitzontals: 1-Fruita. Consonant. Que deixa d'existir. 2-Vocal. Vocal. Medi de locomoció. Vocal. 3-Al revès, arbre. Consonant. Es bo per menjar. Al revès part de la cara. 4-Parlar de la xina. Es treu a la taula per menjar. Consonant. 5-Al revès, plural lloc per habitar. Lloc per habitar. 6-Consonant. Consonant. Fruita. Vocal. 7-Què no és dolç. Consonant. Què no és dolent. Consonant. 8-Consonant. 3ª pers. del present d'indicatiu d'Esser. Consonant. Vocal. Bo. 9-Al revès metall. Nom de lletra. En aquest moment. 10-Vocal. Lloc on hi ha porcs. Vocal. Consonant. 11-Al revès terminació verbal. Consonant. Al revès, serveix per pescar.

Verticals: A-Hi ha a la mar. Lloc per circular. B-Vocal. Lloc per viure. Consonant. Vocal. Vocal. C-Al revès, terminació verbal. Contrari de blanc. Consonant. D-Vocal. Pos dins la balança. Marít. E-Consonant. Coneix. Article definit masculí. F-Al revès quantitat petita. Uneix el cap i el cos. Article. G-S'usa per tapar botelles. Consonant. Vocal. Consonant. H-Consonant. Finir. Consonant. I-Té 4 setmanes. Vocal. Vocal. Vocal. Vocal. J-Vocal. Vocal. Conec. Consonant. Consonant. K-Ho fi quan dorm. Seyeix per abrigar.

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

C	A	L	L	I	N	A	A	R
E	U	I	L	L	O	U	B	A
M	A	C	A	M	I	O	I	T
A	L	P	V	R	S	M	U	A
B	L	C	A	D	X	E	O	V
F	E	G	C	I	H	I	A	C
J	V	K	O	L	M	C	I	P
S	O	B	E	R	A	S	U	O

En aquesta sepa de lletres

hi ha el nom de deu animals

que podem trobar a una possessió

Carreu-los

# comissió d'enseyants de català : objectius

Fa una mesda es va formar la comissió permanent de la C.E.N.C., després d'uns anys d'inactivitat. S'han fet nous socis i també s'han elaborat uns estatuts pels quals es regirà l'esmentada comissió.

Entre els ensenyants de català hi ha una gran preocupació pel fet que, encara avui, hi ha moltes d'escoles de Mallorca on fan ni les tres hores de català que regula el decret. És realment trist que els nostres professors continuïn parlant en castellà als seus alumnes sien o no mallorquins. Des dels primers anys, quan els infants van a les guarderies, al parvulari i primer cicle d'E.G.B., la nostra llengua hauria d'ésser la llengua bàsica, la principal i l'única a parlar. Molts dels problemes d'aprenentatge dels nostres alumnes mallorquins vénen a causa de rebre una ensenyança amb una llengua que no és la seva i també per fer-los estudiar i conèixer temes realment adversos i llunyans a la seva realitat, al seu entorn.

Tots els habitants de la nostra terra, sien o no nascuts aquí, tenen el deure de conèixer i dominar tot el que fa referència al bagatge cultural de la comunitat a la qual pertanyen.

Quan una família peninsular, pels motius que sien, ve a establir-se entre nosaltres i vol integrar-se i ésser considerada com un membre més del poble mallorquí, s'ha d'esforçar per anar aprenint la nostra parla així com els nostres costums i les nostres tradicions. De lo contrari solament tendrem colonitzadors, gent que intentarà imposar-nos una cultura, la seva cultura, i no ens deixarà continuar amb el que és ben nostre.

Els ensenyants interessats per a restablir l'aspecte lingüístic del català a Mallorca han reconstruït i posat en funcionament la seva comissió. Hi ha ganes de fer molta de feina i també d'ésser coneguda i tanguada en compte com a grup que lluita per aconseguir que la nostra llengua sia el mòbil comunicatiu de cada un dels membres del poble balearic.

Esperam també que ara, i després d'haver aprovat l'Estatut D'Autonomia, es vagin millorant tots i cada un dels aspectes que han estat trepitjats per persones contràries als nostres interessos i a la nostra societat.

Cal fer força entre tots i no deixar-nos manipular. El nostre poble no ha de morir, sinó tot lo contrari ha de demostrar que realment viu, que ha viscut sempre i que té una història que ho confirma i ho justifica.

ESTIMEM I LLUITEM PER LES NOSTRES COSES, TENIM TOTS ELS DRETS.

Aquests són els Estatuts de la C.E.N.C.

1.- A la CENC hi poden pertànyer totes aquelles persones que, independentment de la seva titulació i de la seva condició al centre on treballen, siguin ensenyants de o en català a qualsevol centre docent de les illes Balears i Pitiüses; així com totes aquelles persones interessades en la normalització de la nostra llengua.

2.- Dins la CENC hi haurà una Comissió Permanent, uns Equips de Treball, l'Assemblea General i les altres Assemblees que se cregui oportú convocar. La Comissió Permanent estarà formada per un o dos membres de cada nivell educatiu (Guarderia, Preescolar, EGB, BUP i COU, FP, Ensenyança Universitària, Ensenyament d'adults) i per un membre de la Junta Directiva de l'Obra Cultural Balear. Les reunions de la Comissió Permanent estaran obertes a tots els membres de l'Entitat i tindran una periodicitat mínima mensual. Les seves tasques seran les següents:

a) Convocar reunions i Assemblees Generals.



- b) Fer i canalitzar la informació interna (comunicats, dossiers) i actuar com a portaveu de l'entitat.
- c) Coordinar els Equips de Treball.
- d) Mantenir les relacions que la CENC hagi d'establir amb altres entitats.

Igualment, tots els Equips de Treball estaran oberts a tothom que hi vulgui treballar.

Els Equips de Treball seran inicialment els següents:

- a) Elaboració de Dossiers.
- b) Assessorament dels ensenyants.
- c) Seguiment de l'aplicació del Dossier de Bilingüisme.
- d) Elaboració de propostes i alternatives.
- e) Elaboració de material didàctic.

3-Seràn objectius de la CENC:

- a) Coordinació dels ensenyants de o en català dels diferents nivells educatius.
- b) Fomentar l'intercanvi d'informacions i d'experiències (elaboració de dossiers)
- c) Organitzar trobades d'ensenyants i cursos sobre la didàctica de la llengua i la literatura catalanes.
- d) Impulsar l'ensenyament en català i l'elaboració i aplicació d'uns programes adients a la nostra realitat.
- e) Assessorament als ensenyants.
- f) Elaborar i presentar propostes per a la normalització plena de l'ensenyament de o en català.
- g) Seguiment de l'aplicació de les normes legals vigents sobre l'ensenyament de o en català.
- h) Aconseguir la plena normalització de l'ús del català, oralment i per escrit, a tots els centres d'ensenyança.
- i) Denunciar tots els casos d'agressió al nostre patrimoni lingüístic i cultural.
- l) Promoure l'elaboració de material didàctic.
- ll) Coordinació amb altres entitats d'ensenyants de Catalunya i del País Valencià, i també d'altres nacionalitats de l'Estat.
- m) Col·laboració amb totes les entitats i organismes que tinguin responsabilitats polítiques, culturals o educatives a les Illes Balears i Pitiüses.
- n) Aprofitament de tots els canals de comunicació existents per difondre la problemàtica, les reivindicacions i l'ús de la llengua catalana.
- o) Treballar per a la normalització, en tots els camps i nivells, de la llengua catalana i de la nostra cultura.

Ma del Mar Pons i Francesc Casasnovas.  
Ensenyants de català i membres de la C.E.N.C.

<p>CAFE      N O U .....</p> <p>SA CABANETA</p> <p>C/Oleza.</p>	<p>LLIBRERIA</p> <p>ESPIRAFOCS.....</p> <p>C/Bisbe Llompart.....Inca....</p>
<p>LLIBRERIA</p> <p>QUART      CREIXENT</p> <p>C/Carrer de Rubí.....Ciutat.</p>	<p>CAN      CARRIO.....</p> <p>SA CABANETA</p> <p>C/Oleza.</p>

# Històries d'Historia

(UNA PRESENTACIÓ DE NOVES SECCIONS)

Conèixer la història és interessant. I en el nostre cas -Marratxí en concret- apart d'interessant és necessari pel fet que no hi ha res publicat en aquest aspecte i per tant la nostra història és desconeguda. Llevat d'una sèrie de pregons de les festes de Sant Marçal que apunten algunes notícies, i de l'opuscle de l'ex rector del Pla de na Tesa, Baltasar Morey, sobre l'església de Sant Llatzer, lo demás que hi ha són referències molt senzilles espargides a diversos llibres que tracten d'història de Mallorca o de visites als seus diferents pobles. En resum: res.

Ja fa una sèrie de mesos que m'he dedicat a recercar dins la paperassa de la Casa de la Vila, l'arxiu de la qual pot ser una bona font de documentació sobre la història local. El document més antic que s'hi conserva és una còpia d'una visita pastoral del segle XVI (data l'any 1589), però el corpus documental pròpiament dit comença amb un llibre del segle XVII (iniciat exactament l'any 1606) que, si bé no arriba a acabar amb el segle se pot completar amb una sèrie de quadernets de despeses o "sortides de caixa" del nostre Ajuntament o "Parròquia", com en deien en aquell temps.

El problema és meu: no som historiador i per tant em falten tècniques per a poder fer ús adequat del material que es conserva (no tenc, per exemple, ni idea d'economia històrica, detall fonamental per a poder fer un estudi en profunditat de les condicions de vida dels nostres avantpassats) i aquest fet condiciona un tant el resultat que, evidentment, podria ser millor amb una bona preparació. Tampoc he estudiat paleografia (= lectura dels documents antics), la qual cosa fa que trobi escrits difícils de desxifrar (Si véssiu la lletra de qualcun! hi ha per aborronar-se). Però vaja, no pretenc fer cap tractat ni cap estudi profund; senzillament m'interessa donar a conèixer una sèrie de fets que poden ser interessants pels qui viuen o estimen Marratxí. Una vegada acabada aquesta tasca (i no és cosa de dos dies: s'ha de revisar punt per punt, interpretar si és possible, tornar arrere si és necessari, relacionar amb la història general o amb els fets anteriors... és un procés lent, vaja) lo seu seria completar-ho amb les notícies que es poguessin treure de l'arxiu diocesà (actualment està allà tot el material que era de Sant Marçal) i de l'arxiu històric del Regne de Mallorca. Però això, en tot cas, vendrà després. Per ara n'hi ha abastament amb el material de l'Ajuntament, i tenint en compte que està bastant mesclat i potser trobi coses anteriors a carpetes posteriors, n'hi ha per una bona temporada de destriar-ho. De tota manera, és possible que a partir del mes que ve comencem una secció dedicada a oferir aquesta informació històrica del nostre Terme, molt sovint a nivell de simple notícia referencial o anecdòtica i en algun cas amb qualche comentari explicatiu o interpretatiu.

D'altra banda, ja en aquest número, comencem a publicar un extracte fet pel rector de Pòrtol, Cristòfol Tries, d'un llibre d'anotacions històriques que es conserva a l'arxiu parroquial. Fou començat l'any 1924 pel llavors vicari Mn. Bartomeu Guasp i conté una relació dels esdeveniments més rellevants de l'església de Pòrtol i de la seva Parròquia des que encara no ho era.

Tant amb una cosa com amb l'altra pretenem omplir un buit que fa massa temps que hi és i del qual ja comença a ser hora de saber-ne coses. Esper que la idea vos agradei.

Biel.--



# NOTES HISTÒRIQUES DE L'ESGLÈSIA DE PORTOL

## P O R T O L

Pòrtol pertany al terme municipal de Marratxí. Es de fundació moderna. El Sen Joan Canyelles i Canyelles (de Ca'n Pi) que era molt vellet, deia que durant el seu temps augmentà la població en dues terceres parts. Recorda que quan ell era jove, el carrer d'Oleza, l'actual "José Antonio", just tenia unes vuit cases, entre elles l'anomenada "Ca'n Flor"; per tant se pot dir que fa doscents anys Pòrtol no existia.

El nom de Pòrtol, segons deia l'esmentat Joan Canyelles de Ca'n Pi, qui ho sabia de son pare, el qual ho trobà escrit en un paper vell entre documents de família, ve de que el primer que establí a aquest lloc li deien "es Portolà" i d'aquí, més tard, el nom de Pòrtol.

Record haver llegit a papers de D. Joan Vich, de Santa Maria del Camí, que fou rector de Pòrtol molts d'anys que "Pòrtol" ve de "port de muntanya" ja que des de Ciutat hom va pujant, pujant fins davant el Convent de les monges franciscanes. Es pura llegenda. Pòrtol ve del llatí: Portella--Portola--Pòrtol.

Quant al nombre d'habitants, entre els quatre barris de Marratxí (Sa Cabaneta, Pla de na Tesa, Pont d'Inca i Pòrtol) el nostre, des de l'any 1921 se'n duia l'avantatge, prop de mil doscents. Actualment li avantatja el Pont d'Inca, amb 2.802 habitants, d'un total de tot Marratxí de 7.758 habitants l'any 1980. Pòrtol, aquell any, en té 1.635.

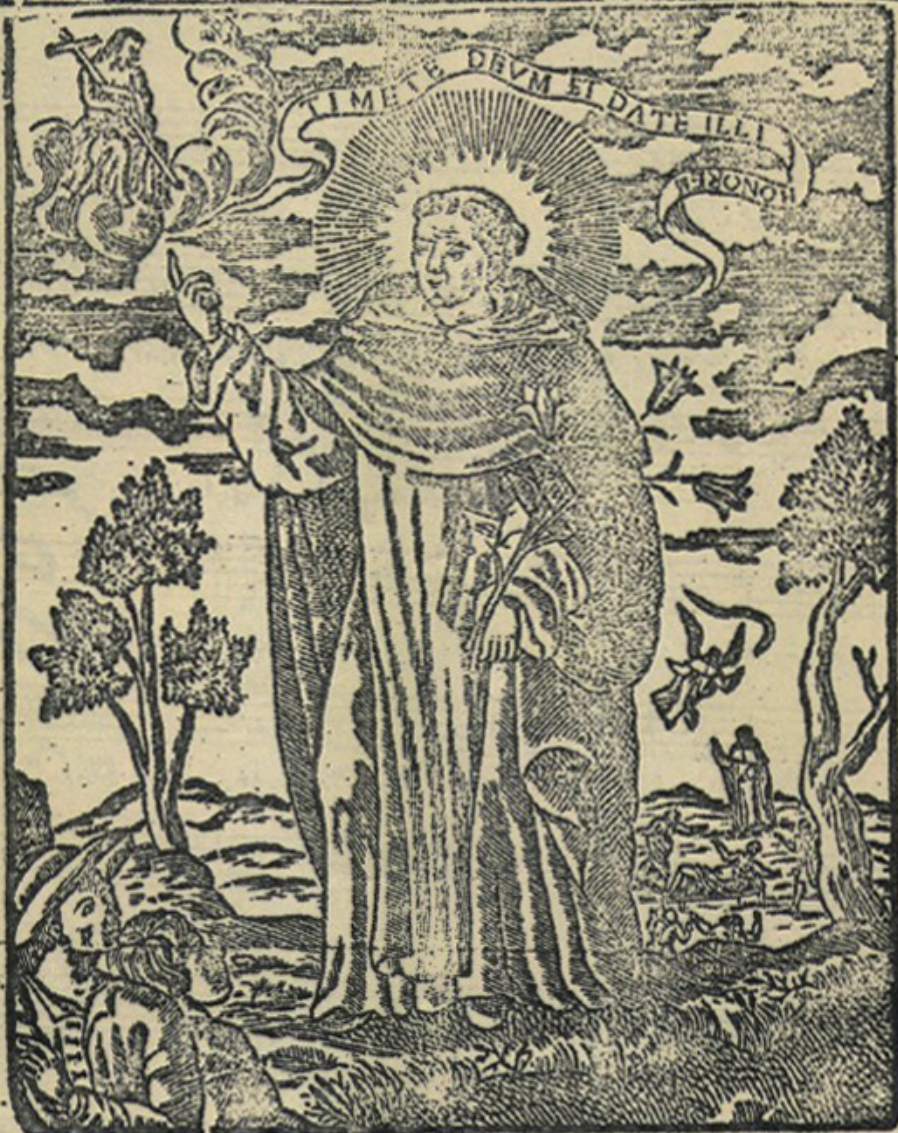
En l'obra "Islas Baleares" de Pau Piferrer i Josep M<sup>a</sup> Quadrado (edició de 1888) no se preocupen gens de Pòrtol. Parla de Sant Marçal i anomena Pòrtol de passada, diu: "Solamente los domingos y fiestas acuden de Marratxí, de Pòrtol y de los restantes grupos los feligreses y una vez al año sube a mezclarse con la payesía de los contornos el pueblo palmesano para festejar al Santo con alegre romería" (p. 1070)

=====

Extret de l'obra manuscrita que es conserva a l'arxiu parroquial intítulada "Notes varies recullides dels llibres i papers d'aquest arxiu vicarial) que podran servir per una Monografia històrica de l'Església de Nostra Senyora del Carme de Pòrtol" i començada per Mn Bartomeu Guasp Gelabert l'any 1924.

Transcripció, resum i notes a cura de Cristòfol Tries.--





**P**Vis sou de Deu verrader  
Apostel do gran valor,  
siau noston protector  
dixos Sant Vicens Ferrer.

Desde miso conservareu  
la pareza virginal,  
y per guardarla leal  
en Religio heu entraren;  
De Domingo heus vareu fer  
Religios predicador,  
siau noston protector, &c.

Vostros Sermos eran tals,  
que de molt lluy los sentian,  
se doctrina gran obien  
pero remey de sos mals:  
Llevareu a Lucifer  
dozens mil ab gran fervor,  
siau noston protector, &c.

Predicant profetizaren  
lo que havia de venir,  
y sempre es va succeir  
del modo quen publicareu:  
En mix de plaça, ó carcer

predicaven sens temor  
siau noston protector, &c.

Sis vegades sustentaren  
millars de homs ab poch pas;  
fereu fugir los pagans,  
tres incendis apagareu:  
Paraque al mar no se alter  
amanlau al seu furor:  
siau noston protector, &c.

En una Vila cada Any  
pedra las vias ferla,  
mes las que el Sant benehia  
se alliberaven del dañy:  
Sou contra el Llop carnicer  
contrari ab molt gran rigor,  
siau noston protector, &c.

En Murcia los sembrats  
coques llegostis mataven  
mes per vos mortes quedaven  
y en mayor augment los blats,  
Para Deu medianer  
sou entre tots el major:  
siau noston protector, &c.

Estant en falta de blat  
Barcelona heus hy trobareu,  
y dos Naus los enviaren  
plenas de gra desitjau:  
Dau tot lo que ha manester  
voston devot, ab amor,  
siau noston protector, &c.

A Mallorca argua alcansareu  
después de mix any de set,  
sonch admirable lo esplet,  
que a tota la Isla donareu:  
Te segur ple son graner  
qui heus iovea de bon cor  
siau noston Protector, &c.

Mostreose pues liberals  
per Sant Vicens sos devots  
tloguen bon any segur tots,  
sens temor, perills, ni mals:  
A el qui almoyna sol fer,  
darà al Sant Blat per favor,  
siau noston protector, &c.

*Mentant pro Vis. Gen. & Off.*

Lo Image del glorios Sant Vicens Ferrer per los seus devots.



## GLOSES de PASQUA

**A** Adagio. 2:100

Pen pop - dee bon fo - ma - mont hein d'a - gra - des a Ma - ri - a Di -

ent' tots: a - la - bar si - a al sen - tis - sim sa - gra - mont pi -

**B** Andantino 116

guen tots a - la - bar si - a. De - xeu lo dol, de - xeu lo dol can -

ten amb a - la - gri - a i hi - nem a des los pas - cos a Ma - ri - a

ia Ma - ri a ia Ma - ri - a Queu l'hon - to - là, queu l'hon - to - là va

nan a l'eg - da - la - na i la va tro - ban ple - na de do - lor ple - na

pe - nò la pe - na pe - nò la pe - na los gips se tres - mu - cla - nen i se de - mes -

tra - mu més res - ple - nats, guen sol. De - xeu lo dol, de - xeu lo dol can - ten amb a - la -

gri - a i hi - nem a des los pas - cos a Ma - ri - a ia Ma - ri - a ia Ma - ri -

**C** 2:20

a. Què no - n'heu fe - tes pu - na - des i ni co - queu ni no - bi -

ols? De - xau - nos un pa - nen d'o - us i no - hau - nus ren - gut de bu - des.

Gloses de Pasqua del "Cançoner popular de Mallorca" de Josep Massot i Planes.

A: Introducció, replegada a Lluçmajor, de mestre Francesc Seu

B: Variant de les cobles, replegada a Montuïri, d'Antònia Lladó, l'any 1910

C: Final o despedida, replegada a Manacor, de Maria Llausa net, l'any 1911



## REFERENT A LA CANÇÓ D'AQUEST LES.

Continuant amb el cicle pasqual, del qual vàrem incloure el mes passat la "capta de panades", oferim avui una versió dels "Goigs de Pasqua" extreta de l'inèdit cançoner popular de Mallorca replegat per Josep Massot i Planes (1).

Aquests goigs es cantaven el dia de Pasqua; final de la llarga quaresma i punt culminant de la creència catòlica: la resurrecció de Crist, que es celebrava amb una processó a la qual es topaven el Bon Jesús i la Mare de Déu, la qual solia tenir el cap articulat i feia una sèrie de capades mitjançant l'acció d'una cordellina. Al mateix temps la gent que disposava d'armes de foc les feia tronar.

Aquesta processó, coneguda amb el nom castellanitzat de "l'Encuentro" encara es celebra a diverses localitats mallorquines.

Els goigs de Pasqua, talment com els de captar panades, també servien per aconseguir queviures i poder armar qualque gresca. El procés era el següent: Un estol de joves o nins anava a les cases conegudes cantant "Per prendre bon fonament..." Acabada aquesta introducció cridaven: "Què podem cantar?" i seguien les diferents cobles fins que arribaven a la requisitòria final: "Què no n'heu fetes panades...?" al·ludint a l'obsequi que esperaven. N'hi havia una sèrie de versions. La que cantaven a Lluc és més explícita:

"Venguen, venguen les panades,  
los crespells i los flaons  
que a un altre lloc mos esperen  
per cantar-los ses cançons."

Si hi havia oportunitat se solien acompanyar amb guitarres, guitarrons, bandúrries, violins...

Per a poder copsar el cicle pasqual a nivell de vivència popular vos recoman la lectura de les "Contarelles" de Mn. Antoni M<sup>a</sup> Alcover, obra publicada l'any 1885, i en segona versió "augmentada i corregida" el 1915, i recentment reeditada -en dos volums- per l'editorial Moll.

En aquestes contarelles Mn Alcover, entre altres coses, fa una espècie de "summa" de les tradicions i costums populars de la Mallorca de fa cent anys respecte a dos moments significatius del cicle anual: Nadal i Pasqua (2), subdividits en els següents apartats: "Corema, Setmana Santa i Pasqua" i "Ses Matances i ses festes de Nadal". Es una veritable font de coneixements populars escrita en el típic llenguatge alcoverí de rondalla.

Per a abastar la part religiosa del tema, la seva evolució i les relacions amb els costums de fora Mallorca és interessant veure l'estudi fet pel P. Gabriel Llompart (3).

I -com no- també són molt il·lustratives les gloses que el Pare Ginard inclou en el seu "Cançoner", sobretot en els volums III i IV.

I res més. Bones Pasques a tots i que les panades no vos facin mal.

Biel.--

- (1) Una part del qual està actualment en premsa.
- (2) També publicats per separat a "Les Illes d'Or" vls. 66 i 68
- (3) "La llamada procesión del Encuentro en la isla de Mallorca y la filiación medieval del folklore postridentino" dins "Religiosidad popular. Folklore de Mallorca. Folklore de Europa" Palma, 1982



# POSTVRA DE PEX DEL DIA

173

PER LOS

SEÑORS REGIDORS DE MES DE ESTA CAPITAL DE PALMA.

Palomidas, Enfos, Pagaras, Sesclet, Pelayes, y Amparador.	do	Llunada, Musola, y Sal-Roix. . . . .	do
Orades, Dentols, Aspets, y Reix. . . . .	do	Alatxe, Sardina, y Aledroch. . . . .	do
Sirvirole, Tuñine, y Pampols. . . . .	do	Alatxete. . . . .	do
Ventresque de Tuñine. . . . .	do	Turtuga. . . . .	do
Llissas de mar, Anguilas de mar, Llops de mar. . . . .	do	Gulles, y Cblades. . . . .	do
Sarts, Bonitols, y Morrudes. . . . .	do	Sorells, y Bogas. . . . .	do
Caproix, Ascorparas, Morenas, Cògges, y Feix de S. Raphael.	do	Xuclas. . . . .	do
Llagostas, rostidas, y vivas. . . . .	do	Pop. . . . .	do
Gerrèt Pamfil. . . . .	do	Celleras. . . . .	do
Gerrèt, y Gerrèt Agostench. . . . .	do	Cantaras, Bifos, y Mollares. . . . .	do
Gerrèt mitgenfer. . . . .	do	Saupes, y Mallufes. . . . .	do
Pagells, Gall, y Basuch. . . . .	do	Ascorbais. . . . .	do
Padaços, Mabres, y tot genero de Roquer. . . . .	do	Molls. . . . .	do
Arañes. . . . .	do	Llissas, Muyols, Llops, y Orades, de la Bufera. . . . .	do
Calamar, Verats, Moxó, y Llusos. . . . .	do	Anguilas, de la Bufera. . . . .	do
Sigales, y Orenols. . . . .	do	Polla-Garau, de la Bufera. . . . .	do
Escar, Cafons, y Gats. . . . .	do	Cabots, de la Bufera. . . . .	do
Rergade, Clavell, Romaguera, y Milà. . . . .	do		



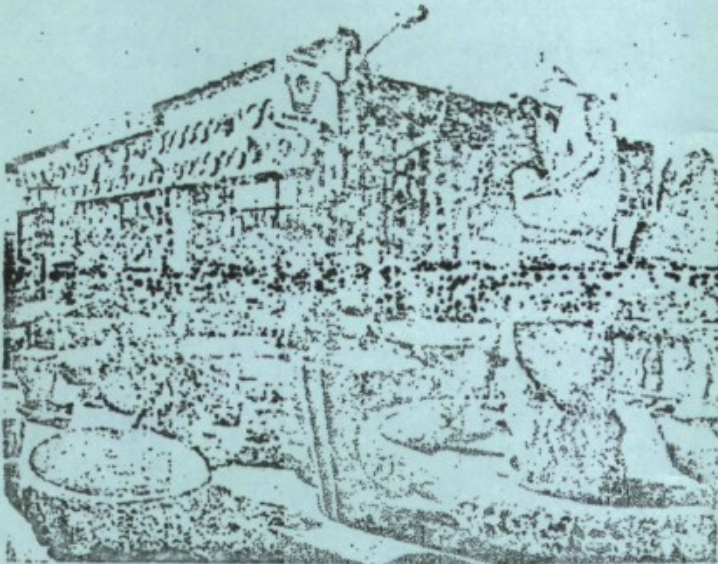
# CAIXA DE PENSIONS "la Caixa"

Antoni Maura, 63

60 09 36

PONT D'INCA

Guillem Vidal



MATERIALS I  
CERÀMIQUES

C/ Prínceps d'Espanya, 5-T: 60 21 32  
ES FIGUERAL MARRATXI



C/ Jaume I s/n  
Tf: 60 24 76  
SA CABANETA  
(Per carretera  
de Sineu, Km 8)

\*\*\*\*

LLEGIU

pòrtula



CAJA DE BALEARES  
"SA NOSTRA"



1882

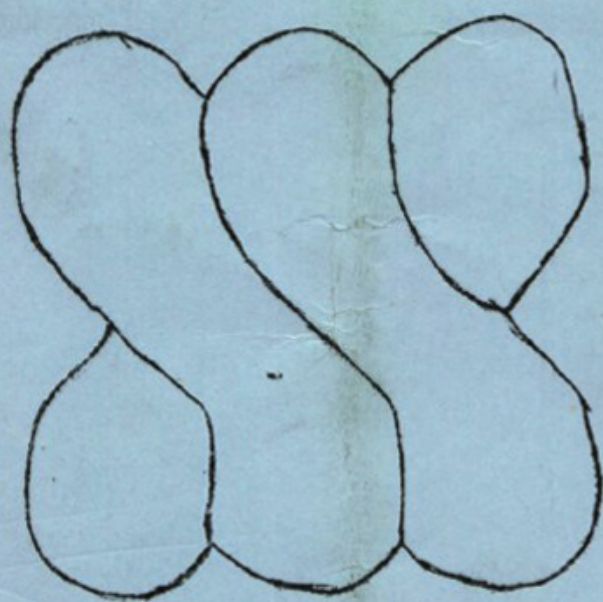
1902

TAMBE A PORTOL I SA CABANETA...



UNIÓ

MALLORQUINA



A

MARRATXÍ